

دعای فرج را از نو بخوانیم

توضیحات و مباحث
تارهای رنگارنگ

آخرین روزهای سال مقارن شده است با روزهای پایانی ماه شعبان، همان طور که در تکاپوی خانه‌تکانی خانه و زندگی‌مان هستیم؛ خوب است به این فکر کنیم که در چه مواردی می‌توانیم ذهن و فکرمان را هم بتکانیم و برداشت جدیدی به دست بیاوریم. ما مسلمان‌ها از کودکی با خیلی از مضامین دینی آشنا می‌شویم و حتی آن‌ها را کاملاً حفظ کرده و در ذهن و خاطر خود به یاد داریم یکی از ادعیه زیبایی که کاملاً با عبارت‌های آن آشنایی داریم نیز دعای فرج است. امروز به‌عنوان گامی در خانه‌تکانی جانمان به عبارت‌های دعای فرج نگاه کرده و برداشت خود را با آنچه در متون اسلامی آمده است می‌سنجیم.
باتوجه‌به کلماتی که در قسمت‌های مختلف دعای فرج وجود دارد، به حقایقی می‌توان دست‌یافت که به بخشی از آن‌ها اشاره‌ای هر چند کوتاه خواهیم داشت.
شروع دعا با «اللهم، است. اینکه خدا را می‌خوانیم و از او مدد می‌جوییم چون که اراده و قدرت او بر هر اراده و قدرتی غلبه دارد و مژوم تمام اراده‌ها و قدرت‌هاست. کلمه «کن، که در قرآن کریم، «إِنَّمَا قَوْلُنَا أُدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ» (نحل/۴۰) غلبه اراده و قدرت الهی برای ایجاد هر چیزی و تحقق‌آنی آن است. اما این کلمه از ناحیه بنده و عبد به‌مثابه تقاضای تحقق اراده و ایجاد چیز دیگر است، مثل اینکه عبد بگوید: «پروردگارا تقاضا دارم از تو که برای ولیّ خود، حجت‌بن‌الحسن، بگویی و اراده کنی سالم باشد.» چرا که با تحقق این اراده او سالم خواهد بود. همان گونه که اراده کرد، آتش بر ابراهیم^(ع) سرد و سالم باشد.(انبیاء/۶۹) و آتش که مقهور اراده الهی است بر آن پیامبر عظیم‌الشان گلستان شد.

واژگان «فی هذه الساعة و فی کلّ الساعة، نشان از این دارد که آن حضرت متولد شده است و در حال حاضر زنده و سلامت بوده و ناظر بر رفتارهای ماست و امور بندگان را به اذن خدای تعالی تقدیر می‌کند. «ولایاً و حافظاً»، در واقع خبر «کان، است؛ یعنی در تقدیر این فقره شریف که فصیح بیان شده است بدین‌سان خواهد بود، «اللهم إني أَسْأَلُكَ لِوَلِيِّكَ الْخَبْرَةَ أَنْ تَقُولَ لَهُ كُنْ وَلِيّاً وَ حَافِظاً وَ قَائِداً وَ نَاصِراً وَ دَلِيلاً وَ عَيْناً...» یعنی پروردگارا از تو درخواست دارم که برای ولی ات حجت بن الحسن اراده کنی که ولی باشد حافظ، رهبر، یاری‌کننده، راهنما و چشم تو بر روی زمین باشد.

البته ممکن است معنای دیگری هم که بتوان از آن استفاده کرد، عبارت باشد از اینکه: خداوند! تو برای آن حضرت ولی، حافظ، قائد، ناصر، دلیل و عین باش. این معنا هم صحیح است، اما باتوجه‌به معنای اول نشان‌دهنده این است که امامت باید از ناحیه خداوند متعال فرمان شود و امام را باید او مشخص کند. در کتب لغت‌شناسان مانند فیروزآبادی آمده است که کلمه «مولا، به معنای متعدد است که در تمام آن‌ها یک نوع اولویت نهفته است.(قاموس المحيط/ج ۴ص ۴۰۴) پس اگر معنای اول را برای این دعا در نظر بگیریم به این نتیجه مهم کلامی خواهیم رسید که حق متعال امر اولویت در تصرف را به آن حضرت افاضه می‌کند و تقاضای ما از ذات باری تعالی نیز همین است که امر اولویت در تصرف را به آن حضرت افاضه کند و این اولویت در تصرف در این ساعت و در هر ساعتی به طور مستمر و مستقر باشد، نه اولویت در تصرف موقت و مستودع.

«حیّ سُکِّبَکَ أَرْضُکَ طوعاً، یعنی او را به طور اختیار نه اگرأها ساکن و دارای مسکن ثابت بگردانی. از این فقره دعا معلوم است که آن حضرت دائماً در حال تغییر جاست و مسکنی ثابت ندارد و ناگزیر و ناچاراً محل و مسکن خود را تغییر می‌دهد. شاید این معنا را هم بتوان از آن استفاده کرد که آن حضرت همچون حضرت عیسی^(ع) بر آسمان‌ها بوده و امور بندگان خدای تعالی را از مقام و مرتبه‌ای فزاینمی تقدیر می‌کند، چون در دعا درخواست می‌شود که خدای تعالی او را بر روی زمین اسکان دهد، آن‌هم به طور اختیاری و رغبت.

بپرس و بدان

حکم شرعی چهارشنبه‌سوری

در این ستون به پرسش‌های شما در باره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید با ارسال پیامک پرسش‌های خود را به شماره ۰۰۷۲۸۹۰۰۲۰ با ما در میان بگذارید.

● سلام. چهارشنبه‌سوری و شرکت در آن مراسم چه حکمی دارد؟ استفاده از ترقه، مواد قابل انفجار، ساخت و خریدوفروش آن‌ها اعم از اینکه موجب اذیت و آزار بشوند یا خیر، چه حکمی از نظر شرعی دارد؟

-
- **آیت...العظمی خامنه‌ای**

چهارشنبه‌سوری هیچ مبنای شرعی ندارد و اگر مستلزم ضرر و فساد یا موجب ترویج اعتقادات باطل باشد، جایز نیست. درصورتی که موجب اذیت و آزار دیگران باشد، یا تبذیر مال محسوب شود و یا خلاف قانون و مقررات نظام جمهوری اسلامی باشد، جایز نیست.

- **آیت‌ا...العظمی مکارم شیرازی**

چهارشنبه‌سوری از خرافات است و چنانچه برخی اعمال موجب آزار و اذیت دیگران شود، حرام است. این کار خلاف عقل و شرع است. این کارها شایسته مسلمان نیست.شادی کردن در چنین شبی اشکال شرعی ندارد، اشکال در این است که معمولاً آمیخته با کارهای ناروایی می‌شود که گاه به قیمت جان انسان‌ها تمام می‌شود و هیچ انسان باوجدانی آن را نمی‌پذیرد.
منفعت حاصل از خریدوفروش مواد محترقه در چهارشنبه‌سوری حرام است. خریدوفروش و حمل ونقل مواد محترقه که منجر به ایجاد حادثه و مصدوم شدن دیگران می‌شود، جایز نبوده و منفعت حاصل از آن نیز حرام است.

- **آیت‌ا...العظمی صافی گلپایگانی**

از مراسم بعضی ایرانیان قدیم است و چون تشبه به آتش‌پرستان است، مذموم است و برای شخص مسلمان عمل لغوی است و سزاوار است آن را ترک کند، هر چند دوست داشته باشد. ترساندن، ایجاد مزاحمت و آزار مؤمنان به هر صورت حرام است.

- **آیت‌ا...العظمی فاضل لنکرانی**

مراسم چهارشنبه‌سوری که دارای خطرات جانی و مالی است و موجب اذیت و آزار دیگران است و مخالف مقررات و قانون و نظم جامعه است، جایز نیست. مسئله چهارشنبه‌سوری از موارد خرافای و بی‌اساس است و برخی اموری که در این زمان انجام می‌شود، مطابق با موازین فقهی نیست و اعمالی که موجب وحشت و ترس مردم و یا سبب خسارت و جراحات شود لازم الاجتناب است و از موارد خلاف شرع است. روشن است که مردم عزیز و فهیم به‌ویژه جوانان ازرنده کشور اسلامی برای سرور و شادی از امور عقلائی و متعارف استفاده خواهند کرد.

- **آیت‌ا...العظمی میرزا جواد تبریزی**

چهارشنبه‌سوری رجحان شرعی ندارد و تشویق مردم به آن، تشویق به دنیا و غافل کردن از آخرت است و اینکه تصور می‌کنند این امور مردم را به حفظ وطن و عزت وامی‌دارد، تصویری باطل است. آنچه مردم را به عزت می‌رساند و به حفظ وطن وامی‌دارد، ایمان است و بس.

- **آیت‌ا...العظمی نوری همدانی**

چهارشنبه‌سوری جزو خرافات است و کارهایی که انجام می‌دهند و موجب آزار و اذیت مردم می‌شود، حرام است و باید جداً از آن اجتناب شود.

- **آیت‌ا...العظمی سیستانی**

اموری که به جامعه ضرر می‌زند و موجب ایدآ و آزار و زحمت مردم است، مانند استعمال ترقه و خریدوفروش آن، جایز نیست و خریدوفروش آن اگر برخلاف قانون باشد، جایز نیست.

شهرآوا
۳شنبه
۲۲ اسفند ۱۴۰۱
۲۱ خرداد ۱۴۴۴
شماره ۳۱۰۴

۱۴

روز از نو، نوروز از نو

قواعد خانه تکانی در سبک زندگی اسلامی

امام رضا^(ع) می‌فرمایند: «أَنْ اللّٰهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالٰی يُجِبُّ الْجَمَالَ وَ التَّجَمُّلَ . وَ يُبَغِضُ الْبُؤْسَ وَ التَّبَاطُؤُسَ. خدای تبارک‌وتعالی، زیبایی و آراستگی را دوست دارد و فقر و فقرنمایی را دشمن می‌دارد.»(مستدرک‌الوسائل، جلد۳، صفحه۲۳۶) همچنین این بزرگان نکاتی درباره کارهای خانه فرموده‌اند که در ادامه مرور می‌کنیم.

حمیده خلیل‌زاده| خانه‌تکانی یکی از رسم‌های قدیمی ما ایرانی‌ها در روزهای پایانی سال است. رسم پسندیده‌ای که می‌تواند ما را برای شروع سال بهتر آماده کند. هرچند در این ایام مبارک نباید از توجه به امور معنوی برای رسیدگی به امور سال نو غافل بود. درباره رسیدگی به منزل و نظافت آن در آیات و روایات معصومین^(ع) مواردی ذکر شده است.

خانه را جارو کنید

تمیزکردن خانه و جاروکشیدن آن در روایات ما توصیه شده است. نقل شده است که پیامبر اکرم^(ص) لباس‌هایشان را وصله می‌کردند و در روزهایی خانه را خوششان جارو می‌کردند، به‌غیراز کمک به اهل خانه از منظر بهداشت و تمیزی نیز این امر موردتوجه آیین اسلام‌بوده‌است. امام‌محمدباقر^(ع) می‌فرمایند: «کنس البیوت ینقی الفقر، جاروکردن خانه‌ها، فقر را از بین می‌برد.» (وسائل الشیعه، جلد ۳، صفحه ۵۷۱)

طرف‌وظروف کثیف فراموش نشود

شستن بموقع ظروف از دیگر آداب اسلامی خانه است. پیامبر^(ص) می‌فرمایند: «غَسَلَ الْإِنَاءَ وَ طَهَّرَهُ الْفَنَاءَ یُورِثَانِ الْغِنَى» شستن ظرف‌ها و پاکیزگی حیاط خانه‌مایه‌غناست.» (نهج‌الفصاحه ص۵۸۴، ح ۲۰۳۱) مانند ظرف‌های کثیف در آشپزخانه که نه‌تنها منظره خوبی ندارد، بلکه موجب خستگی بیش از حد شما هم خواهد شد با شستن هر ظرف در هنگام استفاده از آن، از جمع شدن آن‌ها روی هم جلوگیری می‌شود و به خودتان و دیگران زحمت مضاعفی تحمیل نمی‌شود.

تارهای عنکبوت را فراموش نکنید

در آداب اسلامی وجود خانه عنکبوت در خانه مذموم شمرده شده و به برطرف کردن تارهای عنکبوت سفارش شده‌است. رسول اکرم^(ص) می‌فرمایند: بَيْتُ الشَّيَاطِينِ مِنْ بَيْتُونِکُمْ بَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ، خانه‌های عنکبوتی که در اتاق‌های شماست. لانه شیاطین است.» امام علی^(ع) نیز می‌فرمایند: «نُظْفَوُا بَيْتُکُمْ مِنْ حُوبِ الْعَنْكَبُوتِ، فَأَنْ تَرُکَهُ فِی الْبَيْتِ یُورِثُ الْفَقْرَ، خانه‌های خود را از تار عنکبوت پاک کنید، زیرا باقی گذاشتن آن در خانه، فقر می‌آورد.

زباله‌ها را دوربریزید

رسول اکرم^(ص) می‌فرمایند: «لَا تُبْثِلُوا الْقِمَامَةَ فِی بَيْتِکُمْ وَ أَخْرِجُوهَا نَهَارًا، فَأَنْهَا مَقْعَدُ الشَّيْطَانِ، زباله را شب در خانه‌های خود نگه ندارید و آن را در روز به بیرون از خانه منتقل کنید، زیرا زباله نشیمنگاه شیطان است.»

به بدن خود آسیب نزنید

دین اسلام به تمیزی و پاکیزگی همان‌طور که در بالا ذکر شد، تأکید دارد اما دین ما مجموعه کاملی از تعلیم است که در کنار یکدیگر معنا پیدا می‌کنند. یکی از این موارد قاعده ضررنرساندن به بدن است. در دین ما روح و جسم ما بسیار مهم و گرامی شمرده شده است و هر کاری که موجب آسیب‌زدن به آن‌ها شود، نکوهش شده است. حواسمان باشد با خانه‌تکانی، خود را زیاد به‌زحمت نیندازیم و ضرر به بدنمان نرسانیم. پیامبر اسلام^(ص) نیز در این زمینه می‌فرمایند: «در روز قیامت از چهار چیز سؤال می‌شود: عمر خود را در چه راهی مصرف کردی، بدن خود را برای چه چیزی فرسودی و... اگر فردی برای چگونه فرسوده‌کردن بدن خود مورد پرسش قرار گیرد، طبیعی است که برای آسیب‌رساندن به آن نیز تنبیه خواهد شد. در سوره نکاثر آیه۸ ذکر شده است که یکی از چیزهایی که خداوند در روز قیامت از آن سؤال می‌کند، این است که نیرو و توان بدنی‌ات را در چه راهی مصرف کرده‌ای و اگر شخص بیهوده و بدون دلیل، آسیبی به بدن خود وارد کند، نوعی کفران نعمت به شمار خواهد آمد.

این قسمت را آقایان بخوانند

این قسمت را خانم‌ها بخوانند

از آنجایی که خانم‌ها مدیر خانه هستند، عجیب نیست که بیشتر از سایر اعضای خانواده در روزهای نزدیک به پایان سال خسته و مضطرب باشند، هرچند این به معنای سلب مسئولیت از سایر اعضای خانواده نیست؛ اما خوب است که خانم‌های خسته در این روزهای پایان سال بدانند که درباره فضیلت رسیدگی به منزل، جابه‌جایی و اهمیت رسیدگی به خانه، روایات متعددی وجود دارد. امام صادق^(ع) می‌فرمایند: «ام‌سلمه از رسول خدا^(ص) درباره فضیلت خدمت کردن در منزل به شوهرانشان پرسید. آن حضرت فرمودند: هر زنی که در خانه شوهر به قصد مرتب کردن آن، چیزی را جابه‌جا کند، خداوند به او نظر افکند و هر که خداوند به او نظر افکند، عذابش ندهد.»